

УДК. 633.52

Плакса В.М., к. с.-г. н., **Яблонська В.В.**

*Волинська державна сільськогосподарська дослідна станція
ІСГЗП НААН*

ЖОВТИЙ КОРМОВИЙ ЛЮПИН – СВІТЯЗЬ

В умовах Західного Полісся люпин жовтий – традиційна культура, яка відіграє значну роль у підвищенні родючості ґрунту без затрат на органічні та мінеральні добрива, а також є цінним джерелом високобілкових кормів, збалансованих за амінокислотним складом. Ґрунтово-кліматичні умови зони вирощування сприятливі для вирощування цієї культури. Проте поширення таких хвороб на рослинах люпину, як фузаріоз та антракноз призвели до значного скорочення його посівних площ.

Не можна недооцінювати роль люпину як попередника під інші культури, а також його властивості підвищувати родючість ґрунту. Люпин – культура, яка забезпечує задовільні врожаї без внесення добрив, оскільки засвоює фосфор з важкодоступних сполук орного та підорного шарів ґрунту в межах 130-233 кг, а біологічно чистого азоту – 50-100 кг/га фіксує з повітря при допомозі бульбочкових бактерій і лишає його в ґрунті для наступних культур сівозміни.

Створення нових високоврожайних, стійких до найпоширеніших хвороб з пониженим вмістом алкалоїдів та високим вмістом білку в зерні сортів жовтого кормового люпину, допоможе вирішити білкову проблему в кормовиробництві, а також – ресурсозбереження в землеробстві.

Селекція, що ведеться у Волинській державній сільськогосподарській дослідній станції по створенню нових сортів жовтого кормового люпину, направлена на створення нових сортів, адаптованих до несприятливих ґрунтово-кліматичних умов вирощування, стійкістю до хвороб та шкідників.

В 2008 році було передано в Державне сортовипробування новий сорт жовтого кормового люпину Світязь. Сорт створено у

Волинському інституті агропромислового виробництва НААН (Волинська державна сільськогосподарська дослідна станція) методом гібридизації з наступним індивідуально-родинним добором гібридної комбінації Прип'ятський x Радіомутант. Ботанічний таксон *Lupinus luteus* L. Різновидність – *maculatus*. Сорт силосно-зернового напрямку.

Висота рослин 68-75 см, стійкий до вилягання. Листки – темно-зелені, суцвіття волоть, колір жовтий. Боби прямі, не розтріскуються. В бобі 5-6 насінин, скоростиглий. Вегетаційний період 95-100 днів. Вміст протеїну в зерні 42-45%, в зеленій масі – 19-25%. Вміст алкалоїдів в зерні не перевищують 0,0154%.

Результати польових досліджень кваліфікаційної експертизи, здійсненої Українським інститутом експертизи сортів рослин в середньому за 2009-2011 рр. показали, що люпин жовтий сорту Світязь порівняно із сортом-стандартом Чернігівець, формував вищу врожайність в закладах експертизи сортів рослин: Старосамбірська ДСС (2,01 та 1,96 т/га відповідно), Ямпільська ДСС (2,1 та 1,9 т/га), Славутська ДСС (1,3 та 0,9 т/га), Кельменецька ДСС (1,45 та 1,26 т/га), та Холодноярська ДСС (1,21 та 1,15 т/га). Стійкість до фузаріозу та антракнозу обох сортів на рівні. Дещо вищою є маса 1000 зерен сорту Чернігівець – 90,3-163,4 г у порівнянні із сортом Світязь – 87-152 г.

Аналіз результатів польових досліджень показав: однорідність та стабільність рослин сорту жовтого кормового люпину Світязь перебуває в межах норми відповідно до критеріїв, розроблених Державною службою з охорони прав на сорти рослин.

У 2011 році було прийняте рішення про визнання даного сорту перспективним для поширення в Україні. Згідно рішення Вченої ради Українського інституту експертизи сортів рослин, протокол № 1, від 25 січня 2012 року, сорт жовтого кормового люпину визнано Національним стандартом України.

